

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ**

**Кафедра правознавства**

**ПРОГРАМА  
навчальної дисципліни  
«ФІНАНСОВЕ ПРАВО»**

з підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право
--------------	----------

Спеціальність	081 Право
---------------	-----------

Освітньо-професійна програма	Право
------------------------------	-------

Полтава 2023 рік

Розробник/укладач програми:

**Оксана СОЛДАТЕНКО** – д.ю.н., професор, професор закладу вищої освіти, Полтавський університет економіки і торгівлі;

**Галина ТЕРЕЛА** – к. і. н., доцент, доцент закладу вищої освіти, Полтавський університет економіки і торгівлі

Рецензенти програми:

Ольга ДМИТРИК – д.ю.н., професор, завідувач кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Любов КАСЬЯНЕНКО – д.ю.н., професор, професор кафедри публічного права Державного податкового університету

Програма навчальної дисципліни «Фінансове право» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства,  
протокол засідання кафедри від 29 серпня 2023 р. № 1.

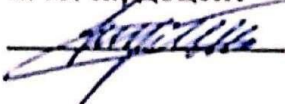
Завідувач (начальник) кафедри правознавства  
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»  
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

 Олег КУЛЬЧІЙ

## **Анотація навчальної дисципліни**

В умовах динамічного розвитку держава й органи місцевого самоврядування повинні постійно управляти фінансовою діяльністю, акумулювати, розподіляти і використовувати кошти, які є частиною національного доходу. Вся фінансова діяльність держави здійснюється на правових засадах та регулюється нормами фінансового права.

Фінансово-правові норми охоплюють різні види суспільних відносин: податкові, бюджетні, в галузі публічного кредиту та публічного боргу, банківської діяльності, грошового обігу, валютного регулювання та фінансового контролю. У цьому контексті вивчення норм фінансового права, розуміння механізму їх дії є необхідними для фахівців – майбутніх юристів задля практичної діяльності у правничій сфері.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність однорідних суспільних відносин, які виникають у процесі формування, розподілу, використання коштів публічних грошових фондів, контролю за цим процесом, а також відносин грошового обігу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансове право» є опанування студентами механізму виникнення, зміни та припинення фінансово-правових відносин, а також нормативно-правового забезпечення у сфері публічних фінансів, формування навичок використання теоретичного і нормативно-правового матеріалу при вирішенні практичних завдань у сфері фінансової діяльності держави й органів місцевого самоврядування.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Правові засади публічної фінансової діяльності держави. Фінансове право як галузь національного права України. Фінансово-правові норми та джерела фінансового права. Фінансово-правові відносини. Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Бюджетна система України. Бюджетні повноваження та міжбюджетні відносини. Бюджетний процес. Правовий режим державних цільових позабюджетних фондів. Правове регулювання податкової системи України. Правові засади адміністрування податків в Україні. Правове регулювання справляння прямих податків в Україні. Правове регулювання непрямих податків в Україні. Правове регулювання зборів (плати, внесків). Правове регулювання публічного кредиту та публічного боргу. Правові засади публічних видатків. Правовий режим кошторисно-бюджетного фінансування. Особливості фінансування окремих галузей народного господарства. Правове регулювання банківської діяльності. Правове регулювання грошового обігу та безготівкових розрахунків. Правові засади валютного регулювання. Правові засади організації фінансового контролю в Україні.

## **Zusammenfassung der akademischen Disziplin**

Unter Bedingungen dynamischer Entwicklung müssen die staatlichen und kommunalen Selbstverwaltungsorgane ständig Finanzaktivitäten verwalten, Mittel sammeln, verteilen und verwenden, die Teil des Volkseinkommens sind. Alle Finanztätigkeiten des Staates erfolgen auf gesetzlicher Grundlage und werden durch die Normen des Finanzrechts geregelt.

Finanz- und Rechtsnormen decken verschiedene Arten von sozialen Beziehungen ab: Steuern, Haushalt, im Bereich des öffentlichen Kredits und der öffentlichen Verschuldung, Bankwesen, Geldumlauf, Währungsregulierung und Finanzkontrolle. In diesem Zusammenhang sind das Studium der Normen des Finanzrechts und das Verständnis des Mechanismus ihrer Wirkung für Spezialisten - zukünftige Anwälte für die praktische Tätigkeit im Rechtsbereich - erforderlich.

Der Studiengegenstand der akademischen Disziplin ist eine Reihe homogener sozialer Beziehungen, die im Prozess der Bildung, Verteilung, Verwendung von Mitteln öffentlicher Geldmittel, der Kontrolle über diesen Prozess sowie der Geldumlaufbeziehungen entstehen.

Ziel der Lehre der Studienrichtung „Finanzrecht“ ist die Beherrschung des Mechanismus der Entstehung, Änderung und Beendigung von Finanz- und Rechtsbeziehungen sowie die regulatorische und rechtliche Unterstützung im Bereich der öffentlichen Finanzen, die Bildung von Kompetenzen in die Verwendung von theoretischem und regulatorischem und rechtlichem Material bei der Lösung praktischer Aufgaben im Bereich der Finanztätigkeit staatlicher und lokaler Selbstverwaltungsorgane.

Die Inhalte der wissenschaftlichen Disziplin ergeben sich aus folgenden Themen: Rechtliche Grundlagen der öffentlichen Finanztätigkeit des Staates. Finanzrecht als Zweig des nationalen Rechts der Ukraine. Finanz- und Rechtsnormen und Quellen des Finanzrechts. Finanzielle und rechtliche Beziehungen. Haushaltsrecht als Teilgebiet des Finanzrechts. Das Haushaltssystem der Ukraine. Haushaltsbefugnisse und zwischenstaatliche Beziehungen. Budgetprozess. Die Rechtsordnung der außerbudgetären Sonderfonds des Staates. Gesetzliche Regelung des Steuersystems der Ukraine. Rechtsgrundlagen der Steuerverwaltung in der Ukraine. Gesetzliche Regelung der direkten Steuern in der Ukraine. Gesetzliche Regelung der indirekten Steuern in der Ukraine. Gesetzliche Gebührenregelung (Gebühren, Beiträge). Gesetzliche Regelung des Staatskredits und der Staatsverschuldung. Rechtliche Grundlagen öffentlicher Ausgaben. Rechtsordnung der Haushaltsfinanzierung. Besonderheiten der Finanzierung einzelner Wirtschaftszweige. Gesetzliche Regulierung der Banktätigkeit. Gesetzliche Regelung des Geldumlaufs und des bargeldlosen Zahlungsverkehrs. Rechtsgrundlagen der Währungsregulierung. Rechtsgrundsätze der Organisation der Finanzkontrolle in der Ukraine.

### **Annotation of the academic discipline**

In conditions of dynamic development, the state and local self-government bodies must constantly manage financial activities, accumulate, distribute and use funds that are part of the national income. All financial activities of the state are carried out on a legal basis and are regulated by the norms of financial law.

Financial and legal norms cover various types of social relations: tax, budget, in the field of public credit and public debt, banking, money circulation, currency regulation and financial control. In this context, studying the norms of financial law and understanding the mechanism of their action are necessary for specialists - future lawyers for practical activity in the legal sphere.

The subject of study of the academic discipline is a set of homogeneous social relations that arise in the process of formation, distribution, use of funds of public

monetary funds, control over this process, as well as monetary circulation relations.

The purpose of teaching the academic discipline "Financial Law" is for students to master the mechanism of the emergence, change and termination of financial and legal relations, as well as regulatory and legal support in the field of public finance, the formation of skills in the use of theoretical and regulatory and legal material when solving practical tasks in the field of financial activity state and local self-government bodies.

The content of the academic discipline is revealed in the following topics: Legal foundations of public financial activity of the state. Financial law as a branch of national law of Ukraine. Financial and legal norms and sources of financial law. Financial and legal relations. Budget law as a sub-branch of financial law. The budget system of Ukraine. Budgetary powers and interbudgetary relations. Budget process. The legal regime of state special purpose extrabudgetary funds. Legal regulation of the tax system of Ukraine. Legal principles of tax administration in Ukraine. Legal regulation of direct taxes in Ukraine. Legal regulation of indirect taxes in Ukraine. Legal regulation of fees (fees, contributions). Legal regulation of public credit and public debt. Legal foundations of public expenditures. Legal regime of budget financing. Peculiarities of financing of individual branches of the national economy. Legal regulation of banking activity. Legal regulation of money circulation and non-cash payments. Legal basis of currency regulation. Legal principles of the organization of financial control in Ukraine.

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Фінансове право» укладена відповідно до освітньо-професійної програми Право, розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 р. № 644.

Навчальна дисципліна «Фінансове право» є обов'язковою для вивчення в усіх провідних закладах вищої освіти України, зокрема у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка, Національному університеті «Одеська юридична академія», Національному юридичному університеті ім. Ярослава Мудрого, Державному податковому університеті<sup>1</sup>, Державному торговельно-економічному університеті<sup>2</sup>. У Казахстанському національному університеті функціонує магістерська програма «Фінансове право» для підготовки конкурентоспроможних юристів<sup>3</sup>, як навчальна дисципліна викладається «Фінансове право» у Національному університеті Узбекистану ім. Мірзо Улугбека<sup>4</sup> та в інших закладах, де здобувають юридичну освіту студенти близького і далекого зарубіжжя.

**Предметом вивчення навчальної дисципліни** є сукупність однорідних суспільних відносин, які виникають у процесі формування, розподілу та використання коштів публічних грошових фондів, контролю за цим процесом, а також відносин щодо регулювання банківської діяльності, грошового обігу, державного боргу і кредиту, валютного регулювання.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансове право» є опанування студентами механізму виникнення, зміни та припинення фінансово-правових відносин, а також нормативно-правового забезпечення у сфері публічних фінансів, формування навичок використання теоретичного і нормативно-правового матеріалу при вирішенні практичних завдань у сфері фінансової діяльності держави й органів місцевого самоврядування.

**Програмні компетентності** відповідно до освітньо-професійної програми:

**загальні:**

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11);

**спеціальні (фахові, предметні):**

- здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК10);

---

<sup>1</sup> Солдатенко О. В. Фінансове право та Податкове право як навчальні дисципліни: проблеми сучасного стану. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2018. С. 162–164.

<sup>2</sup> URL: <https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=44266>

<sup>3</sup> Офіційний сайт Казахстанського національного університету. URL: <https://farabi.university/programs/1589?lang=kz>

<sup>4</sup> Офіційний сайт Національний університет Узбекистану імені Мірзо Улугбека. URL: <https://nuu.uz/en/fuqarolik-jamiyati-va-huquq-kafedrası/>

- здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК12);
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16).

**Програмні результати навчання** відповідно до освітньо-професійної програми:

- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН13);
- вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (РН15);
- застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН18);
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН20);
- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН 22).

Навчальна дисципліна є **обов'язковою**.

**Форма підсумкового контролю знань:** екзамен.

## **Програмний зміст навчальної дисципліни**

### **Модуль I.**

#### **Основи теорії фінансового права. Правовий режим публічних централізованих грошових фондів**

##### **Розділ I. Основи теорії фінансового права**

###### **Тема 1. Правові засади публічної фінансової діяльності держави**

Фінанси як економічна і юридична категорія. Публічні та приватні фінанси. Централізовані та децентралізовані грошові фонди.

Зміст та структура фінансової системи держави. Ланки фінансової системи. Бюджетна система. Кредитна система. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Фінанси підприємств.

Поняття публічної фінансової діяльності. Принципи фінансової діяльності: принцип законності; принцип плановості; принцип гласності; принцип системності. Стадії публічної фінансової діяльності.

Поняття та зміст фінансової діяльності держави. Методи фінансової діяльності держави. Методи мобілізації коштів. Методи розподілу коштів грошових фондів. Методи використання коштів грошових фондів. Форми фінансової діяльності держави. Фінансово-правові акти. Фінансово-планові акти.

Фінансово-правова компетенція органів державної влади загальної компетенції: Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій.

Загальна характеристика органів державної влади спеціальної (галузевої, міжгалузевої) компетенції. Правовий статус Міністерства фінансів України. Правовий статус Державної казначейської служби України. Правовий статус Державної аудиторської служби України. Правова природа і статус Національного банку України. Повноваження Державної податкової служби України у сфері фінансової діяльності. Правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України. Правовий статус Рахункової палати України.

Поняття, зміст, методи та форми фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.

###### **Тема 2. Фінансове право як галузь національного права України**

Становлення і розвиток фінансового права.

Поняття фінансового права. Сутність фінансового права як галузі публічного права. Предмет правового регулювання фінансового права. Загальна характеристика суспільних відносин, які складають предмет фінансового права.



Поняття методу правового регулювання фінансових правовідносин. Роль владних приписів у регулюванні фінансових правовідносин. Особливості імперативного методу регулювання фінансових відносин.

Принципи фінансового права. Функції фінансового права.

Місце фінансового права в національній системі права України. Взаємозв'язок і розмежування фінансового права з іншими галузями системи права України (конституційним, цивільним, адміністративним, кримінальним, трудовим, правом соціального забезпечення).

Система фінансового права. Загальна та Особлива частини фінансового права. Підгалузі фінансового права. Інститути фінансового права.

Предмет і система науки фінансового права. Значення науки фінансового права в реформуванні фінансового законодавства.

Тенденції розвитку фінансового права у сучасних умовах. Адаптація фінансового законодавства України до принципів міжнародного та європейського фінансового права.

Фінансове право як навчальна дисципліна.

### **Тема 3. Фінансово-правові норми та джерела фінансового права**

Поняття та особливості фінансово-правової норми.

Структура фінансово-правової норми. Гіпотеза фінансово-правової норми. Диспозиція фінансово-правової норми. Особливості санкції фінансово-правової норми.

Види фінансово-правових норм. Підстави класифікації та співвідношення окремих груп фінансово-правових норм. Дія фінансово-правових норм у просторі, часі і за колом осіб. Форми реалізації фінансово-правових норм: здійснення, виконання, дотримання, застосування.

Поняття джерел фінансового права, форми їх вираження. Класифікація джерел фінансового права. Конституція України як основне джерело фінансового права. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел фінансового права. Систематизація фінансового законодавства України. Бюджетний кодекс України. Податковий кодекс України.

Значення рішень Конституційного Суду України та Верховного Суду для однакового застосування фінансового законодавства.

Міжнародно-правові акти як джерела фінансового права.

Дія нормативно-правових актів, які є джерелами фінансового права, у часі, просторі та за колом осіб.

### **Тема 4. Фінансово-правові відносини**

Поняття та особливості фінансових правовідносин. Ознаки фінансових правовідносин. Функції фінансових правовідносин. Види фінансових правовідносин і підстави їх класифікації.

Структура фінансових правовідносин. Матеріальний та юридичний зміст фінансових правовідносин. Об'єкт фінансових правовідносин. Суб'єкти фінансового права та фінансових правовідносин. Співвідношення сторони й суб'єкта фінансових правовідносин. Суспільно-територіальні утворення як

суб'єкти фінансового права. Поняття, ознаки та правова природа колективних суб'єктів фінансового права. Поняття, ознаки та види індивідуальних суб'єктів фінансового права.

Підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин. Поняття та види юридичних фактів.

## **Розділ II. Правовий режим публічних централізованих грошових фондів**

### **Тема 5. Бюджетне право як підгалузь фінансового права**

Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Місце бюджетного права в системі фінансового права. Предмет бюджетного права. Система бюджетного права. Бюджетно-правові норми та бюджетно-правові відносини. Особливості бюджетно-правових норм. Види бюджетно-правових норм. Дія бюджетно-правових норм у просторі, часі і за колом осіб. Поняття і способи реалізації бюджетно-правових норм. Особливості та зміст бюджетно-правових відносин. Об'єкт бюджетних правовідносин. Суб'єкти бюджетних правовідносин. Види бюджетних правовідносин.

Джерела бюджетного права. Система бюджетного законодавства. Місце Бюджетного кодексу України в системі бюджетного законодавства.

### **Тема 6. Бюджетна система України**

Поняття бюджетної системи і бюджетного устрою України.

Принципи бюджетної системи України. Зміст принципів бюджетної системи.

Склад бюджетної системи. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Правова форма державного й місцевих бюджетів. Поняття зведеного бюджету. Зведений бюджет України. Місцеві зведені бюджети.

Поняття бюджетного циклу. Співвідношення бюджетного циклу та бюджетного періоду. Бюджетний період.

Бюджет як економічна і правова категорія. Складові бюджету. Загальний і спеціальний фонди бюджету. Резервний фонд бюджету.

Бюджетна класифікація. Структура бюджетної класифікації. Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Класифікація боргу.

Дефіцит і профіцит бюджету. Джерела фінансування дефіциту бюджету. Засоби подолання дефіциту та профіциту бюджету.

### **Тема 7. Бюджетні повноваження та міжбюджетні відносини**

Бюджетні права як правовий інститут. Зміст інституту бюджетних повноважень. Поняття бюджетних повноважень. Види бюджетних повноважень. Матеріальні бюджетні повноваження. Процесуальні бюджетні повноваження. Бюджетні повноваження держави та органів місцевого самоврядування.

Поняття та значення міжбюджетних відносин. Бюджетне регулювання: поняття та методи.

Співвідношення окремих ланок бюджетної системи України. Розподіл доходів і видатків між бюджетами різних рівнів бюджетної системи. Розподіл доходів бюджетів на закріплені та регулюючі.

Розмежування видатків між бюджетами. Розрахунок видатків, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості. Корируючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.

Поняття та правові ознаки міжбюджетних трансфертів. Міжбюджетні трансферти як вид регулюючих доходів бюджетів України. Принципи здійснення міжбюджетних трансфертів. Види міжбюджетних трансфертів. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.

## **Тема 8. Бюджетний процес**

Поняття, зміст та принципи бюджетного процесу.

Стадії бюджетного процесу. Порядок складання проекту Державного бюджету України. Організаційні засади складання проекту Державного бюджету України. Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Бюджетні запити. Основні напрями бюджетної політики на наступний рік (бюджетна резолюція). Право бюджетної ініціативи. Порядок складання проектів місцевих бюджетів.

Подання проекту закону про Державний бюджет до Верховної Ради України. Розгляд проекту закону про Державний бюджет України у першому, другому та третьому читаннях. Порядок ухвалення та затвердження Закону про Державний бюджет України.

Затвердження місцевих бюджетів. Зміст рішення про місцевий бюджет. Порядок внесення змін до Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Зміст казначейської форми обслуговування Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Порядок складання, розгляду і затвердження звіту про виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

## **Тема 9. Правовий режим державних цільових позабюджетних фондів**

Поняття та правові ознаки державних цільових позабюджетних фондів. Конституційно-правові основи створення та діяльності державних цільових позабюджетних фондів. Система державних цільових позабюджетних фондів. Види державних централізованих позабюджетних фондів за цільовим призначенням.

Правове регулювання організації та діяльності Пенсійного фонду України. Основні функції та завдання Пенсійного фонду України. Управління Пенсійним фондом України. Повноваження правління Пенсійного фонду. Повноваження виконавчої дирекції Пенсійного фонду та її територіальних органів. Повноваження Наглядової ради Пенсійного фонду. Джерела

формування коштів Пенсійного фонду. Використання коштів Пенсійного фонду. Резерв коштів Пенсійного фонду. Джерела формування накопичувальної системи пенсійного страхування та використання її коштів.

Формування та використання коштів Фонду загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття.

Правове регулювання організації та діяльності Фонду соціального страхування України. Управління Фондом соціального страхування України. Формування та використання коштів Фонду соціального страхування України.

## **Модуль II. Правове регулювання публічних доходів та видатків**

### **Розділ III. Правове регулювання публічних доходів**

#### **Тема 10. Правове регулювання податкової системи України**

Поняття, ознаки та функції податку. Поняття збору (плати, внеску).

Загальні засади встановлення податків і зборів. Елементи юридичного складу податку як юридичної конструкції: платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період; строк та порядок сплати податку; строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку; податкові пільги та порядок їх застосування.

Поняття податкового права. Місце податкового права в системі фінансового права України. Предмет податкового права. Система податкового права. Податково-правові норми та податкові правовідносини. Особливості податково-правових норм. Види податково-правових норм. Дія податково-правових норм у просторі, часі і за колом осіб. Поняття і способи реалізації податково-правових норм. Особливості та зміст податкових правовідносин. Об'єкт регулювання податкових правовідносин. Суб'єкти податкових правовідносин. Види податкових правовідносин.

Джерела податкового права. Система податкового законодавства. Місце Податкового кодексу України в системі податкового законодавства.

Поняття та зміст принципів, на яких ґрунтується податкове законодавство України: загальність оподаткування; рівність усіх платників податків перед законом; невідворотність відповідальності; презумпція правомірності рішень платника податку; фіскальна достатність; соціальна справедливість; економічність оподаткування; нейтральність оподаткування; стабільність; рівномірність та зручність сплати; єдиний підхід до встановлення податків та зборів.

Поняття і зміст податкової системи України. Класифікація і види податків та зборів.

#### **Тема 11. Правові засади адміністрування податків в Україні**

Поняття і правові основи адміністрування податків.

Поняття і зміст податкового та/або грошового зобов'язання. Виникнення, зміна і припинення податкового зобов'язання. Виконання податкового

зобов'язання. Визначення суми податкового зобов'язання. Подання податкової декларації. Податкове повідомлення-рішення. Пріоритет інтересів платника податків при конфлікті інтересів. Податковий компроміс.

Податковий борг. Податкова вимога. Джерела погашення податкового боргу. Списання та реструктуризація податкового боргу. Відстрочення і розстрочення податкового боргу (податковий кредит).

Гарантії забезпечення виконання податкового зобов'язання і погашення податкового боргу: поняття, особливості і види. Податкова застава. Податкова порука. Адміністративний арешт активів платника податку.

## **Тема 12. Правове регулювання справляння прямих податків в Україні**

Поняття прямого податку. Ознаки прямого податку. Види прямих податків.

Податок на доходи фізичних осіб. Платники податку: фізична особа-резидент; фізична особа-нерезидент; податковий агент. Об'єкт оподаткування податком на доходи фізичних осіб. Доходи, які не включаються до розрахунку місячного (річного) оподатковуваного доходу. База оподаткування. Податкова знижка. Підстави для нарахування податкової знижки. Обмеження права на нарахування податкової знижки. Види податкових соціальних пільг на доходи фізичних осіб. Ставки податку на доходи фізичних осіб. Особливості оподаткування окремих видів доходів фізичних осіб. Порядок подання податкової декларації.

Податок на прибуток підприємств. Платники податку. Об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств. Ставки податку на прибуток підприємств. Пільги щодо сплати податку на прибуток підприємств. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток підприємств.

Екологічний податок. Платники податку та податкові агенти. Об'єкт оподаткування екологічним податком. База оподаткування. Ставки екологічного податку. Порядок обчислення екологічного податку. Порядок подання податкової звітності та сплати податку.

Податок на майно. Склад податку на майно.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Платники податку. Об'єкт та база оподаткування. Пільги зі сплати податку. Ставка податку. Податковий період. Порядок сплати податку.

Земельний податок. Об'єкти оподаткування земельним податком. Платники податку. Пільги щодо сплати податку для фізичних та юридичних осіб. Порядок обчислення земельного податку.

Транспортний податок. Об'єкт та база оподаткування. Порядок та строки сплати податку.

Єдиний податок. Групи платників єдиного податку. Ставки єдиного податку. Податковий період. Порядок нарахування та строк сплати єдиного податку.

### **Тема 13. Правове регулювання непрямих податків в Україні**

Поняття непрямого податку. Ознаки непрямого податку. Види непрямих податків.

Податок на додану вартість. Порядок реєстрації осіб як платників податку на додану вартість. Об'єкт оподаткування податком на додану вартість. Особливості визначення бази оподаткування податком на додану вартість. Ставки податку на додану вартість. Операції, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою. Операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою. Операції, що не є об'єктом оподаткування. Операції, звільнені від оподаткування. Порядок обчислення і сплати податку. Податковий кредит. Податкова накладна.

Акцизний податок. Платники податку. Об'єкти та база оподаткування. Перелік товарів (продукції), на які встановлюється акцизний податок і ставки цього податку. Особливості обчислення акцизного податку за адвалорними ставками. Порядок обчислення і строки сплати акцизного податку. Складення та подання декларації з акцизного податку. Особливості оподаткування деяких підакцизних товарів залежно від напрямку його використання. Акцизні склади. Акцизна накладна.

Правові основи і суб'єкти оподаткування митом. Об'єкт оподаткування митом. Порядок визначення митної вартості товарів (предметів). Види мита в Україні. Ставки мита. Митний тариф України. Застосування преференційних, пільгових і повних ставок ввізного мита в Україні. Правила визначення країни походження товару. Порядок обчислення і сплати мита. Пільги щодо сплати мита.

Порядок справляння мита, податку на додану вартість та акцизного податку при митному оформленні товарів і предметів, що переміщуються громадянами через митний кордон України.

### **Тема 14. Правове регулювання зборів (плати, внесків)**

Правові особливості зборів (плати, внесків). Загальнодержавні та місцеві збори (плата, внески). Інші збори (плата, внески), не встановлені Податковим кодексом України як загальнодержавні або місцеві, але встановлені законодавчими актами України як обов'язкові платежі.

Правова природа рентних платежів. Склад рентної плати. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Рентна плата за спеціальне використання води. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.

Місцеві збори.

Туристичний збір. Платники збору. Ставка та база справляння збору.

Збір за місця для паркування транспортних засобів. Платники збору. Об'єкт і база оподаткування збором. Порядок встановлення, обчислення та сплати збору.

Державне мито. Об'єкти справляння державного мита. Пільги щодо сплати державного мита.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Принципи збору та ведення обліку єдиного внеску.

## **Тема 15. Правове регулювання публічного кредиту та публічного боргу**

Поняття, зміст та види публічного кредиту. Державний кредит. Співвідношення публічного кредиту із системою публічних доходів.

Поняття, ознаки та функції державного кредиту. Забезпечення та цільове призначення державного кредиту. Особливості правовідносин, що виникають у галузі державного кредиту. Форми державного кредиту та підстави їх класифікації. Державна позика як основна форма державного кредиту: поняття і зміст. Види державних позик. Державні цінні папери. Облігації державної позики. Казначейські зобов'язання. Умови і порядок випуску державних цінних паперів та регулювання їх обігу. Державні гарантії (гарантії уряду) як особлива форма державного кредиту: поняття і зміст. Правовідносини України з іноземними державними та міжнародними фінансово-кредитними установами в області державного кредиту.

Поняття і склад державного боргу. Основні причини створення і збільшення державного боргу. Державний борг і бюджетна заборгованість. Форми державного боргу. Внутрішній державний борг. Зовнішній державний борг. Правові обмеження державного боргу. Граничний обсяг державного внутрішнього і зовнішнього боргу України. Управління державним боргом: поняття і зміст. Методи управління державним боргом: анулювання державного боргу; рефінансування державного боргу; реструктуризація державного боргу.

Види місцевих запозичень. Порядок здійснення місцевих запозичень. Поняття місцевих гарантій. Порядок надання місцевих гарантій. Поняття місцевого боргу. Обслуговування, погашення та управління місцевим боргом.

## **Розділ IV. Правове регулювання публічних видатків**

### **Тема 16. Правові засади публічних видатків**

Витрати та видатки бюджету. Поняття і види державних та муніципальних витрат. Співвідношення державних видатків і видатків бюджету. Витрати бюджету. Поняття державних видатків, їх особливості і принципи фінансування. Підстави класифікації та види державних видатків. Інститут видатків бюджетів. Правове регулювання в галузі видатків.

Поняття, об'єкти та принципи бюджетного фінансування. Суб'єкти видаткових відносин. Види та повноваження головних розпорядників бюджетних коштів. Розпорядники бюджетних коштів. Одержувачі бюджетних коштів.

Фінансово-правові акти, які регламентують бюджетні видатки.

## **Тема 17. Правовий режим кошторисно-бюджетного фінансування**

Кошторис як правовий акт. Правове значення кошторису. Складові кошторису. Види кошторисів.

Поняття та стадії кошторисного процесу. Складання проектів кошторисів. Розгляд і затвердження кошторисів. Внесення змін до кошторисів. Виконання кошторисів.

Контроль Державної казначейської служби України, Державної аудиторської служби України та інших державних органів за цільовим використанням коштів згідно з кошторисно-бюджетним фінансуванням.

Правові засади фінансування соціально-культурних заходів. Склад соціально-культурних видатків. Видатки на соціальний захист населення: структура, розподіл за бюджетами. Фінансування освіти: функціональна структура, межі фінансування, розподіл між бюджетами. Фінансування науки: напрями, межі та види фінансування. Видатки на культуру та мистецтво: функціональна структура, розпорядники, розподіл між бюджетами.

Правові засади фінансування видатків на охорону здоров'я, фізичну культуру і спорт: функціональна структура видатків; розподіл між бюджетами.

Правові засади фінансування видатків на національну оборону, правоохоронну діяльність та забезпечення безпеки держави.

Правові засади фінансування видатків на утримання органів державної влади та місцевого самоврядування.

## **Тема 18. Особливості фінансування окремих галузей народного господарства**

Правове регулювання фінансування капіталовкладень та промисловості. Порядок фінансування будівництва.

Правове регулювання фінансування сільського господарства.

Порядок фінансування житлово-комунального господарства.

Порядок фінансування господарсько-торговельної діяльності.

Правове забезпечення фінансування у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Державні програми, спрямовані на масштабні розбудову й реконструкцію вітчизняних інфраструктурних об'єктів.

## **Модуль III. Правові засади банківської діяльності, грошового обігу та валютного регулювання. Правове забезпечення фінансової дисципліни**

### **Розділ V. Правові засади банківської діяльності, грошового обігу та валютного регулювання**

## **Тема 19. Правове регулювання банківської діяльності**

Сфера публічно-правового регулювання банківської діяльності. Особливості фінансово-правових відносин за участю банків.



Законодавство про банки і банківську діяльність в Україні та місце його норм в системі фінансового права України.

Банківська система України: рівні та види банків.

Правовий статус Національного банку України. Керівні органи та структура Національного банку України. Операції Національного банку України. Фонди грошових знаків Національного банку України. Гарантії незалежності Національного Банку України. Функції Національного банку України, які пов'язані з фінансово-правовим регулюванням. Повноваження Національного банку України щодо регулювання банківської діяльності та банківського нагляду. Форми регулювання банківської діяльності. Адміністративне регулювання. Індикативне регулювання. Мета, організація, підстави та обсяг банківського нагляду. Інспекційні перевірки банків. Заходи впливу: поняття, види.

Правовий статус інших банків в Україні. Поняття і сутність державного банку. Поняття і сутність комерційного банку. Поняття і сутність банку з іноземним капіталом. Організаційно-правова форма банків. Банк у формі публічного акціонерного товариства. Банк у формі кооперативного банку. Банківська група. Банківська холдингова компанія. Банківські спілки та асоціації.

Правові основи створення, реорганізації і ліквідації банків. Державна реєстрація банку і ліцензування його діяльності. Державна реєстрація юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність. Підстави для відмови в погодженні статуту юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність. Підстави для відмови у видачі банківської ліцензії. Порядок відкриття відокремлених підрозділів банку на території України. Правовий статус дочірніх банків, філій і представництв українського банку на території інших держав. Проблемний та неплатоспроможний банк. Відкликання банківської ліцензії та ліквідація банку.

Зміст банківської діяльності. Обмеження щодо діяльності банків. Операції комерційних банків.

Правове регулювання організації та діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Управління Фондом гарантування вкладів фізичних осіб. Повноваження адміністративної ради та виконавчої дирекції Фонду. Джерела формування коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Порядок використання коштів Фонду на відшкодування коштів за вкладами.

Відповідальність банків за порушення банківського законодавства. Порядок застосування заходів впливу та санкцій за порушення банківського законодавства.

## **Тема 20. Правове регулювання грошового обігу та безготівкових розрахунків**

Правове регулювання грошового обігу. Державний апарат, який здійснює регулювання грошового обігу. Емісійне право Національного банку України. Методи державного регулювання грошового обігу. Грошовий обіг як інститут фінансового права. Планування грошового обігу країни. Основи грошово-

кредитної політики України. Баланс доходів і видатків Національного банку України, його зміст і призначення.

Правове регулювання касових операцій в Україні та готівкових розрахунків. Порядок ведення касових операцій. Ліміти залишку готівки в касах. Здійснення готівкових розрахунків у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг із використанням реєстраторів розрахункових операцій. Порядок реєстрації, опломбування та застосування реєстраторів розрахункових операцій за товари (послуги).

Правове регулювання безготівкових розрахунків. Поняття та ознаки безготівкових розрахунків. Принципи здійснення безготівкових розрахунків. Класифікація безготівкових розрахунків.

Рахунки в банках для здійснення безготівкових розрахунків. Порядок відкриття, переоформлення та закриття рахунків. Розрахункові документи, їх реквізити та порядок оформлення. Загальні правила документообігу.

## **Тема 21. Правові засади валютного регулювання**

Правове регулювання валютних відносин. Поняття валютних відносин. Види валютних відносин. Структура та елементи валютних відносин. Об'єкт валютних відносин. Поняття валюти та валютних цінностей. Національна та іноземна валюти. Склад валютних цінностей. Цінні папери та платіжні документи. Банківські метали. Класифікація валюти. Поняття конвертованості валюти. Суб'єкти валютних правовідносин.

Поняття валютних операцій та операцій з валютними цінностями. Підстави класифікації та види валютних операцій. Договори як підстава здійснення операцій, пов'язаних із залученням і розміщенням валютних ресурсів та обслуговуванням рахунків. Порядок ліцензування операцій з валютою і валютними цінностями.

Організація внутрішнього валютного ринку України. Переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України.

Валютне регулювання і валютний контроль. Валютні обмеження. Органи, що здійснюють валютне регулювання і валютний контроль. Національний банк України як орган валютного контролю. Уповноважені банки. Комерційні банки як агенти валютного контролю.

Відповідальність за порушення валютного законодавства України.

## **Розділ VI. Правове забезпечення фінансової дисципліни**

### **Тема 22. Правові засади організації фінансового контролю в Україні**

Місце фінансового контролю в державному управлінні рухом коштів публічних грошових фондів. Поняття і значення фінансового контролю. Принципи фінансового контролю. Особливості контрольних правовідносин. Об'єкт фінансового контролю. Предмет фінансового контролю. Суб'єкти фінансового контролю, їх види. Зміст контрольних правовідносин.

Види та організаційно-правові форми фінансового контролю.

Загальнодержавний фінансовий контроль. Парламентський фінансовий контроль. Контрольні повноваження Рахункової палати України.

Контрольні функції у сфері фінансів Президента України.

Фінансовий контроль органів державної виконавчої влади загальної компетенції: Кабінету Міністрів України, Кабінету Міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій.

Контрольні функції Національного банку України.

Спеціалізовані органи фінансового контролю. Контрольні функції Міністерства фінансів України. Компетенція Державної казначейської служби України у сфері фінансового контролю. Фінансовий контроль Державної аудиторської служби України. Контрольні повноваження органів Державної податкової служби України. Контрольні повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні.

Відомчий фінансовий контроль.

Правове регулювання запобігання відмиванню доходів, отриманих злочинним шляхом (фінансовий моніторинг).

Фінансовий контроль на місцевому рівні.

Незалежний фінансовий контроль. Особливості аудиторського фінансового контролю. Процедура аудиторського фінансового контролю.

Громадський контроль за здійсненням фінансової діяльності.

Методи фінансового контролю. Аналіз фінансової діяльності. Обстеження. Облік. Ревізія і перевірка як основні методи фінансового контролю, їх співвідношення та види. Порядок проведення ревізій і перевірок. Періодичність проведення ревізій і перевірок. Акти за підсумками проведення ревізій і перевірок, їх правові наслідки.

### **Тема 23. Фінансово-правова відповідальність**

Юридична відповідальність у фінансовому праві та фінансово-правова відповідальність. Поняття та особливості фінансово-правової відповідальності. Мета, принципи та функції фінансово-правової відповідальності. Співвідношення фінансово-правової відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності. Види фінансово-правової відповідальності та їх особливості.

Поняття та ознаки фінансового правопорушення як підстави фінансово-правової відповідальності. Види фінансових правопорушень та їх особливості. Склад фінансового правопорушення.

Переконання та примус при забезпеченні законності у сфері фінансів. Поняття та особливості фінансово-правового примусу.

Поняття та особливості фінансово-правових санкцій. Види фінансово-правових санкцій. Поняття та особливості пені у фінансовому праві. Поняття та особливості штрафної санкції.

## Рекомендовані джерела інформації:

### *Нормативно-правові акти:*

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30 (23.07.1996). Ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 59 (13.08.2010). Ст. 2047.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 51 (18.12.1984). Ст. 1122.
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. *Офіційний вісник України*. 2001. № 21 (08.06.2001). Ст. 920.
5. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 37 (04.05.2012). Ст. 1175.
6. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 92 (10.12.2010). Т. 1. Ст. 3248.
7. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР. *Офіційний вісник України*. 1998. № 6 (26.02.1998). Ст. 219.
8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 14. Ст. 459.
9. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-II. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5–6. Ст. 30.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 365.
11. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 р. № 2939-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 110.
12. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 33 (29.08.2003). Ст. 1770.
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV. *Офіційний вісник України*. 1999. № 46-47. Ст. 403.
14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 р. № 1533-III. *Офіційний вісник України*. 2000. № 13 (14. 04. 2000). Ст. 505.
15. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 6 липня 1995 р. № 265/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 28 (11.07.1995). Ст. 205.
16. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2464-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 61 (20.08.2010). Ст. 2108.
17. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13 (28.03.2014). Ст. 222.
18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

19. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.
20. Про платіжні послуги: Закон України від 30 червня 2021 р. № 1591-IX. *Офіційний вісник України*. 2021 р. № 62. Ст. 3876.
21. Про валюту і валютні операції. Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. Ст. 239.
22. Про Рахункову палату: Закон України від 02 липня 2015 р. № 576/VIII // *Відомості Верховної Ради України*. – 2015. – № 36. – Ст. 360.
23. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 р. № 4452-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 22 (30.03.2012). Ст. 824.
24. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 7. Ст. 50.
25. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.
26. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21 червня 2012 р. № 5007-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 58 (10.08.2012). Ст. 2309.
27. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 2604-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.
28. Про структуру бюджетної класифікації: Постанова Верховної Ради України від 12 липня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 42. Ст. 208.
29. Положення про Державну казначейську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215. *Офіційний вісник України*. 2015. № 29 (05.05.2015). Ст. 964.
30. Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку: Указ Президента України від 23 листопада 2011 р. № 1063/2011. *Офіційний вісник України*. 2011. № 94 (12.12.2011). Ст. 3415.
31. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43. *Офіційний вісник України*. 2016 р. № 12. Ст. 506.
32. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537. *Офіційний вісник України*. 2014. № 77 (03.10.2014). Ст. 2180.
33. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.
34. Положення про Міністерство фінансів України: Постанова Кабінету Міністрів від 20 серпня 2014 р. № 375. *Офіційний вісник України*. 2014. № 69 (05.09.2014). Ст. 1936.
35. Порядок використання коштів резервного фонду бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. *Офіційний вісник України*. 2002. № 14. Ст. 734.
36. Про розміщення (емісію) облігацій внутрішніх державних позик: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2001 р. № 80. *Офіційний вісник України*. 2001. № 5. Ст. 185.
37. Про затвердження Порядку здійснення місцевих запозичень: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 р. № 110. *Офіційний вісник України*. 2011. № 12 (25.02.2011). Ст. 512.

38. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. № 228. *Офіційний вісник України*. 2002. № 9 (15.03.2002). Ст. 414.

39. Положення про ліцензування банків: Постанова Правління Національного банку України 22.12.2018 № 149. *Офіційний вісник України*. 2019 р. № 12, Ст. 435.

40. Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету: Наказ Міністерства фінансів України від 28 січня 2002 р. № 57. *Офіційний вісник України*. 2002. № 6 (22.02.2002). Ст. 257.

41. Про затвердження Порядку ведення податковими органами оперативного обліку податків, зборів, платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: наказ Міністерства фінансів України від 12 січня 2021 р. № 5. *Офіційний вісник України*. 2021 р. № 23. Ст. 1096.

42. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ Держказначейства України від 23 серпня 20012 р. № 938. *Офіційний вісник України*. 2012 р. № 72. Ст. 2918.

43. Про затвердження Порядку обслуговування державного бюджету за витратами: Наказ Міністерства фінансів України від 24 грудня 2012 р. № 1407. *Офіційний вісник України*. 2013 р. № 8. Ст. 307.

44. Лимская декларация руководящих принципов контроля (Принятая IX Конгрессом Международной организации высших контрольных органов (ИНТОСАИ) в 1977 году). URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/604\\_001](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/604_001) (дата звернення 28.07.2022).

#### ***Основні рекомендовані джерела інформації:***

45. Іванський А. Й. Фінансове право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 484 с.

46. Фінансове право [Текст] : підручник / за ред. Т. Є. Кагановська, М. П. Кучерявенко. Харків : Право, 2022. 432 с.

47. Фінансове право: підручник / за ред. М. П. Кучерявенка, О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с.

48. Музика-Стефанчук О. А. Фінансове право: навч. посіб. Київ: Ін Юре, 2018. 347 с.

#### ***Додаткові рекомендовані джерела інформації:***

49. Актуальні питання науки фінансового права. Монографія / за ред. М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2010. 464 с.

50. Білінський Д. О. Правове регулювання публічної фінансової системи: монографія. Харків: Право, 2017. 296 с.

51. Бюджетне законодавство України [Текст] / Укладач І. С. Тимощук. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 372 с.

52. Бюджетний кодекс України. Науково-практичний коментар : станом на 1 березня 2011 р. / за ред. Л. К. Воронової, М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2011. 608 с.

53. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / [редкол.: М. П. Кучерявенко (голова) та ін.]. 2020. 116 с.

54. Волошук М. Г. Фінансове право: навч. посіб. Ужгород: Вид-во Олександри Гаркуші, 2013. 236 с.

55. Дмитренко Е. С. Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 592 с.
56. Дмитрик О. О. Джерела фінансового права: проблеми та перспективи розвитку: монографія. Харків: Віровець А.П., «Апостроф», 2010. 328 с.
57. Заверуха І. Б. Державний борг України: проблеми правового регулювання: монографія. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 309 с.
58. Іванський А. Й. Фінансово-правові санкції : монографія. Одеса : Гельветика, 2019. 499 с.
59. Іванський А. Й. Нормативне регулювання казначейської справи в Україні: коментований довідник. Одеса : Фенікс, 2010. 782 с.
60. Коваленко А. А. Актуальні проблеми функцій і завдань фінансового права : монографія. Київ : Вид-во Людмила, 2019. 439 с.
61. Ковальчук А. Т. Фінансове право: проблеми розвитку та застосування: монографія. Київ : Парламентське вид-во, 2010. 480 с.
62. Ковальчук А. Т. Фінансовий словник. Київ: Знання, 2006. 288 с.
63. Костюченко О. А. Правові засади валютного регулювання в Україні: навч. посіб. Київ : КНТ, 2009. 224 с.
64. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права: в 6-и т. / Н. П. Кучерявенко. – Т 2: Введение в теорию податкового права. – Харків: Легас, 2004. 600 с.
65. Латковська Т. А., Гнатівська А. І. Правовий статус суб'єктів виконання місцевих бюджетів за доходами: монографія. Одеса: Фенікс, 2014. 228 с.
66. Лукашев О. А. Теоретичні проблеми системи фінансового права: монографія. Харків: Право, 2010. 304 с.
67. Монаєнко А. О. Бюджетне право України: навчальний посібник. Запоріжжя: КПУ. 2009. 412 с.
68. Музика-Стефанчук О. А. Принципи податкового права України: проблеми визначення та реалізації: монографія. Кам'янець-Подільський: Друкарня «Рута», 2015. 210 с.
69. Нечай А. А. Актуальні питання фінансового права: правові основи публічних накопичувальних фондів: монографія. Чернівці: Рута. 2004. 376 с.
70. Орлюк О. П. Теоретичні питання банківського права і банківського законодавства: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 100 с.
71. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс: підручник для студентів вузів. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 808 с.
72. Очкуренко С. В. Місце фінансового права в системі права України: проблеми теорії і практики: монографія. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 460 с.
73. Перепелиця М. О. Поняття та види суб'єктів фінансового права: монографія. Харків: Право, 2012. 272 с.
74. Перощук З. І. Правові проблеми регулювання бюджетної системи України: монографія. Чернівці: Місто, 2014. 383 с.
75. Пивовар Ю. І., Вороб'їов Р. А. Бюджетно-правовий статус міністерства як центрального органу виконавчої влади та учасника бюджетного процесу: монографія. Київ: Три К, 2013. 218 с.
76. Роль В. Ф. Фінансове право: навч. посібник для студентів вузів. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 392 с.

77. Ротар Д. П. Бюджетні установи: правовий статус та режим фондів коштів: монографія. Чернівці : Місто, 2013. 255 с.
78. Савченко Л. А. Фінансово-контрольне право: становлення та розвиток: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 400 с.
79. Семчик О. О. Держава і фінанси: правовий зв'язок: монографія. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2010. 204 с.
80. Солдатенко О. В. Правове регулювання видатків на охорону здоров'я в Україні та державах Центральної Європи: монографія. Київ: Алерта, 2010. 278 с.
81. Старинський М. В. Валютні відносини: окремі проблеми правового регулювання: монографія. Суми: Мрія, 2014. 207 с.
82. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України станом на 01. 01. 2011 р. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 480 с.
83. Тетарчук І. В. Фінансове право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: ЦУЛ, 2022. 256 с.
84. Токарева К. О. Структура бюджету: фінансово-правовий аналіз: монографія. Харків: Право, 2017. 184 с.
85. Усенко Є. А. Правове регулювання процедур вирішення податкових спорів: монографія. Харків: Право, 2011. 184 с.
86. Фінансове право (схеми) [Текст] / за ред. І. М. Бондаренко, Т. Є. Кагановська. Харків : Право, 2022. 276 с.
87. Фінансове право : посіб. для підгот. для іспитів / [Д. О. Білінський та ін.]. Харків : Право, 2019. 198 с.
88. Фінансове право (у запитаннях і відповідях): навч. посіб. / Л. М. Касьяненко та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Л. М. Касьяненко / Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь: Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014. 317 с.
89. Фінансове право: посіб. для підгот. до іспитів / О. О. Головашевич та ін. Харків : Право, 2017. 226 с.
90. Чвалюк А. М. Правові основи формування державного бюджету України: монографія. Київ: КНТ, 2011. 219 с.
91. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: поняття, класифікація та особливості структури: монографія. Суми: Університетська книга, 2011. 171 с.
92. Чернадчук Т. О. Основи валютного права України: навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. Суми: Університетська книга, 2009. 301 с.
93. Чинчин М. М. Правова природа податкового адміністрування в Україні: монографія. Харків: Право, 2014. 158 с.
94. Шутов М. І. Державний фінансовий контроль в Україні (теорія та практика). Одеса: Юрид. літ., 2004. 132 с.
95. Якимчук Н. Я., Наконечний С. О. Адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: фінансово-правовий аспект: монографія. Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. 252 с.